

TILSYN PÅ UHRE FRISKOLE 27.03.2006

Nu har jeg igen været på tilsyn på Uhre Friskole Det foregik mandag den 27. marts 2006. Men nu skal man lige tænke på, at jeg siden sidst har været på kursus for tilsynsførende og er blevet meget dygtigere. Det har jeg fortalt om i Friskolebladet nr. 6. På dette kursus blev det klart for mig, at ordet "tilsynsførende" er et alt for svagt ord i forhold til de nye bestemmelser for tilsyn. Det burde snarere hedde "kontrollant" eller endnu mere præcist: "friskolespion" Det skyldes, at man fra ministeriets side tager udgangspunkt i mistilliden. Altså: De gør det sikkert ikke godt nok, så derfor skal den tilsynsførende afsløre skolens og lærernes forsømmelighed.

Den samme mistillid gør sig gældende i det øvrige skolesystem, så det er såmænd ikke så mærkeligt, at den nu også har nået de såkaldt frie skoler. Det er en meget uheldig udvikling; og den kan risikere at ramme hårdt. Og den er, så vidt jeg kan se, udtryk for en yderligere bureaukratisering af vores samfund i det hele taget og skolevæsenet i særdeleshed. En bureaukratisering, som udgør en stadig stigende arbejdsbyrde og dermed en udvikling hen imod, at professionelle bureaukrater over tager styringen herunder tilsynet.

Jeg har nu bestemt mig for at udføre mit hverv som hidtil; og det havde de tilsynsførende, som jeg sad i gruppe med, også tænkt sig. Det vil sige, at jeg fortsat vil starte i tilliden til, at de gør deres arbejde godt på Uhre Friskole. At de går til arbejdet med energi og ildhu, og at skolelederen opmuntrer og inspirerer de ansatte. Her hedder han jo for resten en "skoleleder" og ikke en skoleinspektør, et ord der lugter langt mere af kontrol og mistillid.

Derfor tog jeg da også ud til friskolen mandag morgen med de bedste forventninger. Der var tilsyneladende heller ingen, der skælvede, fordi jeg dukkede op. Tværtimod blev jeg budt velkommen ved morgensangen, som bestod af to glimrende sange: Se, nu stiger solen og Jeg ved en lærkerede. Jeg kunne godt tænke mig, at de store elever sang noget mere med. Når nu de alligevel står der, kunne de da ligeså godt synge med i stedet for at stå og klemme læberne sammen. Som om man bliver noget særligt ved ikke at synge med. Det gør man ikke, skal jeg hilse fra mig selv og sige.

Derefter var jeg til fortælletime med 5. og 6. klasse. Godt 40 elever. Der var en lidt kaotiske start, fordi skamlerne havde været fjernet i anledning af skolefesten. Da de var fundet frem, begyndte vi. Det handlede om korncirkler, disse mærkelige fænomener, der pludselig dukker op på kornmarkerne, uden at nogen kan forklare, hvor de kommer fra, og hvem der har lavet dem. Men det er noget af en prøvelse for en lærer at arbejde med så mange elever, der sidder hulter til bulter. Det gav en masse støj og uro med stoleskrاملen og andre småforstyrrelser. Jeg kom til at tænke på min barndoms skolepulte med fastebænke. De skramlede ikke. Og man kunne kun sidde på dem på én måde. På de moderne stole kan man sidde, ligge, vende og dreje, køre op og ned, sidde forlæns, sidelæns og baglæns. Alle måderne blev brugt, og det er ikke spor ergonomisk, eller hvad det hedder. – Måske er det noget lærerne skal tage hånd om; men det bliver ingen let sag, for vi andre er jo heller ikke for gode til at sidde ordentligt på en stol, og derfor er rygproblemer blevet en folkesygdom.

Nå, men tilbage til korncirklerne. Nogen elever fulgte med og stillede relevante spørgsmål, andre havde mistet evnen til at høre efter og koncentrere sig, så de kom

bare med dumsmarte bemærkninger. Sådan er det bare. Mange af disse elever er også børn af en tid, hvor børn får lov snakke i tide og utide og afbryde de voksne. Det er ikke let at pille ud af dem; men det bliver hårdt for dem, hvis de først skal lære det, når de kommer ud af skolen. Så her var måske noget, forældrene lige skulle snakke med deres små poter om. Som sagt var det et spændende emne, som de fleste elever blev revet med af og også vidste noget om. I næste uge kommer de til vikingetiden; det bliver heller ikke kedeligt.

Næste omgang var dansk i 3. klasse. Det var mere roligt, selvom børnene også her havde svært ved at sidde rigtigt; men stilfærdige og lærevillige var de bestemt. Der var også to lærere på, fordi der var nogle elever med indlæringsvanskeligheder, eller hvad der nu var i vejen. Det virkede i hvert fald rigtig godt med to lærere.

Frederik havde fødselsdag, så vi havde en festlig start på timen med fødselsdagssang, hurraråb og beretningen om, hvad han havde fået i fødselsdagsgave. Eleverne fik deres diktater tilbage, og de skulle ikke have lektier for til næste dag, når der var fødselsdag. En rigtig god og hensigtsmæssig ordning.

Så var der boganmeldelser. Jeg skal love for, at eleverne lærer at træde frem for de andre og fortælle noget. Her var det om bøger, de havde læst. Glimrende. Stille og roligt. Uden krukkeri. De refererede og anmeldte, om det var en god bog. Senere på dagen opdagede jeg, at det kunne de sandelig også i 1. klasse. Det var godt at opleve trygheden og arbejdsomheden i klassen. De ville gerne lære noget. Og lærerne listede rundt og hjalp dem med de stumme h'er, som er så svære.

Somme tider er det godt at sidde udenfor og iagttage. Her lagde jeg mærke til, hvor meget det betyder, at læreren smiler. Man bliver glad og tryk og føler sig anerkendt af smil; og det er jo da virkelig noget, der betyder noget på en skole. Her var der en smilende lærer hele tiden. Det er altså bedre og kønnere end sure miner! Og jeg tror ikke eleverne får lyst til at lave så meget ballade med en smilende lærer som med en sur.

Derefter gik turen til 5. klasse. Også i dansk. De havde vikar på, og det er aldrig rigtig godt, selvom det er forberedt med opgaver og instrukser til vikaren. Når man ikke rigtig kender klassen og ved, hvor lang snor de kan tåle. Det meste af timen gik med at løse nogle dansk-opgaver, der handlede om ordklasser. Det gik godt nok, og til sidst erfarede eleverne, at jo mere man havde lavet på klassen, des mindre fik man for hjemme. En god erfaring.

Lærerens opgave bestod i at liste rundt og hjælpe dem, der kørte fast. Nogen sad mere stille end andre. De måtte godt hjælpe hinanden; men piger i den alder har altså mange ting, de skal fortælle hinanden. Og drenge har svært at styre deres stemmer; det bliver så nemt lidt for kraftigt. Men her i femte klasse er det, eleverne selv skal passe på. Her begynder udskilningen, ikke efter dygtighed eller intelligens, men efter hvor meget eller lidt man kan få ud af sin skolegang. Kan man koncentrere sig? Kan man arbejde opmærksomt og målrettet? Kan man vente med at lave skæg til frikvarteret? Ungerne er søde nok, men de er nødt til at lære, at skolen er en arbejdsplads og ikke et pludderpladdersted. Det kan forældre også med jævne mellemrum minde deres børn om, for lærerne kan altså ikke overkomme det hele.

Sidste punkt på dagsordenen den dag var dansk i 1. klasse. Det var også noget af en oplevelse. Og noget af en opmuntring. Her lærte ungerne virkelig at arbejde og at holde styr på og kontrollere deres eget arbejde. Der var desværre ikke noget højtlesning den dag, men der var masse af læsning. Børnene var nemlig på læsekursus. Værsgod! I 1. klasse.

Der var nogle kasser med bøger, hvor eleverne kunne hente en bog og være opmærksomme på, hvilken kasse bogen var fra, for den skulle jo på plads bagefter. Derefter smed de sig i den magelige sofa eller på en stor madras og hyggede sig med læsningen. Det var naturligvis ikke den store litteratur, men dog bøger med handling; og der skulle læses opmærksomt, for der skulle løses opgaver bagefter, som eleverne selv skulle finde frem i dertil indrettede mapper. Når opgaverne var løst, satte børnene dem ind i deres egne ringbind og skrev deres "læsekontrakt", dvs. et skema med bogens navn, sider og en bemærkning, om de fandt bogen god.

Det var skønt at opleve børnenes frodige og intense og stilfærdige arbejde med tingene. Måske var det godt for eleverne i de store klasser at komme herved og lære noget om at lære. Læreren var på en gang myndig og venlig. Børnene trykke, fordi de vidste, hvad de skulle; og de havde også lært at holde mund, når de skulle have en besked.

Som tilsynsførende skal man også vurdere elevernes standpunkt. Det er naturligvis lidt svært, når man ikke har noget sammenligningsgrundlag og ingen standpunktsprøver. Jeg havde kigget lidt i faghæftet for danskundervisningen. Der ser det så voldsomt ud, hvad eleverne skal kunne på de forskellige klassetrin; men når man oplever undervisningen i praksis, kan man konstatere, at børnene virkelig lærer noget af alt det, der står i hæftet. Og som jeg havde mulighed for at vurdere det, lå deres standpunkter fint. Senere på året får jeg lejlighed til at se resultaterne af forskellige prøver; og da kan jeg vurdere standpunkterne mere sagligt.

Men altså: Hvor er børn dog dejlige. De har naturligvis hver deres mærkværdigheder i de forskellige aldre. Det er en stor og ansvarsfuld udfordring at være lærer, og derfor er det vigtigt, at vi har tillid til dem og respekterer deres arbejde, selvom man som forældre hele tiden synes, at intet er for godt til vores små genier.

Arne Ørtved
tilsynsførende.